

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“รตนุตฺตย — พระรัตนตรัย, รัตนะ ๓”

คำว่า **รตนุตฺตย** เป็นคำภาษาบาลีโดยตรง [อ่านตามภาษาบาลีว่า ระ - ตะ - หัด - ตะ - ยะ] มาจากคำว่า **รตน** (สิ่งที่ประเสริฐ มีค่าประมาณไม่ได้) กับคำว่า **ติ (๓)** [แปลง อิ ที่ ติ เป็น เอ แปลง เอ เป็น อย จึงเป็น ตย แล้วซ้อน ต] รวมกันเป็น **รตนุตฺตย** แปลว่า **พระรัตนตรัย** หรือ **รัตนะ ๓** ได้แก่ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระธรรม และพระอริยสงฆ์ มีข้ออุปมาเปรียบเทียบมากมายถึงความ เป็นรัตนะทั้ง ๓ ตามข้อความจากปรมัตถโชติกา อรรถกถา ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ ดังนี้

“**พระพุทธเจ้า** เปรียบเหมือนแพทย์ผู้ฉลาด เพราะทรงสามารถกำจัดพยาธิคือกิเลส พร้อมทั้ง **อนุสย** (กิเลสอย่างละเอียดที่นอนเนื่องอยู่ในจิต) ออกได้, **พระธรรม** เปรียบเหมือน เกสัช (ยา) ที่ทรงปรุงถูกต้องแล้ว, **พระสงฆ์** ผู้มีพยาธิ คือ กิเลสและอนุสยอันระงับแล้ว เปรียบ เหมือนหมู่นกที่พยาธิระงับแล้ว เพราะได้ใช้เกสัช

พระพุทธเจ้าเปรียบเหมือนผู้ชี้ทาง **พระธรรม**เปรียบเหมือนทางดีหรือพื้นที่ที่ปลอดภัย **พระสงฆ์**เปรียบเหมือนผู้เดินทางถึงที่ที่ปลอดภัย

พระพุทธเจ้าเปรียบเหมือนนายเรือที่ดี **พระธรรม**เปรียบเหมือนเรือ **พระสงฆ์**เปรียบ เหมือนชนผู้เดินทางถึงฝั่ง”

พระรัตนตรัย หมายถึง รัตนะที่ประเสริฐ ๓ ประการ คือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระธรรมและ พระอริยสงฆ์ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นรัตนะ เพราะทำให้สัตว์โลกได้เกิดปัญญาความเข้าใจ ที่ถูกต้อง พระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงเป็นรัตนะ เพราะทำให้ผู้ที่ได้ฟังมีความเข้าใจถูก เพิ่มขึ้น ได้เข้าใจความจริงจนกระทั่งประจักษ์แจ้งความจริงตามที่ได้ฟัง จนถึงความเป็น พระสังฆรัตนะ คือสาวกผู้ที่ได้ฟังพระธรรมและดับกิเลสได้ตามพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงอุบัติขึ้นมาในโลกเพื่อประโยชน์แก่สัตว์โลกอย่างแท้จริง ทรงปฏิบัติเพื่อ เกื้อกูล เพื่ออนุเคราะห์แก่ชาวโลก เพื่อความสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ด้วยการแสดงพระธรรม ตลอดระยะเวลา ๔๕ พรรษาแห่งการประกาศพระธรรมคำสอนของพระองค์หลังจากที่ทรงตรัสรู้ มีผู้ที่ ได้รู้แจ้งธรรมหมดจดจากกิเลส เป็นผู้ปราศจากกิเลส เป็นจำนวนมากมานับไม่ถ้วน ซึ่งไม่มีบุคคล ใดจะเป็นเหมือนอย่างพระองค์ได้

พระรัตนตรัย ซึ่งหมายถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระธรรม และพระอริยสงฆ์นั้น เป็นคำที่ แม้นบุคคลในครั้ง ๒,๕๐๐ กว่าปีมาแล้ว ก็รู้สึกว่ายากยิ่งที่จะได้ฟังคำๆ นี้ เพราะว่าไม่ใช่ผู้เฒ่าที่เพียง แต่ได้ยินได้ฟังแล้วก็เก็บแต่เพียงคำว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยยังไม่เห็นพระคุณที่แท้จริง การที่จะ ได้พระนามว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ทรงแสดงความจริงกับทุกคนไม่ว่าจะเป็นใคร อยู่ในฐานะไหน

มีอาชีพอะไรก็ตาม ทั้งหลายที่เกิดมาในโลกนี้แล้วก็จะพ้นความทุกข์กายและทุกข์ใจได้ ไม่ใช่เรียกใคร ด้วยพระนามนี้ก็ได้ด้วยความคิดของตัวเอง ดังนั้นผู้ที่กล่าวว่า มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง ต้องเป็นผู้ที่ตรงต่อคำกล่าวด้วย และพระรัตนตรัยที่จะเป็นที่พึ่งได้ ไม่ใช่เป็นที่พึ่งให้เรารอดชีวิตหรือว่ารอดจากกรรมชั่วที่ได้ทำแล้ว แต่เป็นผู้ที่มีความเข้าใจถูก เข้าใจในการที่เกิดมาจากไม่เคยเป็นคนนี้มาก่อน แล้วก็เกิดมาเป็นคนนี้ แต่ละหนึ่ง แล้วก็**อีกไม่นาน ทุกคนก็จะหายไปจากโลกนี้ ใครจะไปก่อน ใครจะไปทีหลัง ช้าหรือเร็ว นั่น อีกเรื่องหนึ่ง จากไม่เคยเป็นคนนี้ แล้วก็มาเป็นคนนี้ แล้วก็หมดสิ้นการเป็นบุคคลนี้ ทุกคนเหมือนกันหมด แต่ทำอะไรในระหว่างที่ยังเป็นบุคคลนี้อยู่ ยังไม่ได้หายไปจากโลกนี้?** นี่คือนี่ที่จะต้องพิจารณาเป็นอย่างยิ่ง

ถ้าเป็นผู้ที่มั่นคงในเรื่องเหตุและผล ก็จะรู้ได้ว่าสิ่งที่มีจริง ๒ อย่าง คือความจริงที่เป็นความดีอย่างหนึ่ง และความจริงที่เป็นฝ่ายตรงกันข้าม คือความชั่ว อีกอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นสภาพธรรมที่มีจริง ๆ แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ถ้าไม่มีการฟังให้เข้าใจในเหตุผล ก็ยากที่จะพ้นจากความชั่ว เพราะเหตุว่าเกิดมาด้วยความไม่รู้และสะสมกิเลสมาอย่างมากมาย เพราะฉะนั้นก็ไม่สามารถที่จะวินิจฉัย ไตร่ตรอง ด้วยตัวเองว่า ความชั่วมีอะไรบ้างและความดีมีอะไรบ้าง แต่เมื่อได้ฟังพระธรรม มีพระธรรมเป็นที่พึ่งแล้ว ทำให้ไม่ลืมว่าพระธรรมทำให้มีความเข้าใจถูกต้องในชีวิตที่เกิดมาแล้ว ซึ่งแต่ละคนก็เป็นไปตามการสะสม ไม่มีใครสามารถที่จะบังคับบัญชาได้ แต่โอกาสที่จะได้รู้จักและมีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง เป็นโอกาสที่หายาก

ถ้าหากไม่มีการตรัสรู้และไม่มีการแสดงพระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ไม่มีใครสามารถรู้สภาพธรรมตามความเป็นจริงที่กำลังปรากฏในชีวิตประจำวันได้ ไม่สามารถมีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งได้ เพราะฉะนั้นการมีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งได้นั้น ต้องเป็นผู้ที่มีปัญญา และปัญญานี้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการฟัง การศึกษาพระธรรมตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ค่อย ๆ อบรมความเข้าใจพระธรรม ค่อย ๆ ศึกษาพระธรรมให้เข้าใจ จึงเป็นเครื่องเตือนใจที่ดีสำหรับทุกคนว่า จะต้องเป็นผู้มีความจริงใจในการเจริญกุศลที่จะดับกิเลส โดยเริ่มจากความจริงใจที่มีต่อพระรัตนตรัย และจะต้องเป็นผู้ตรงจริง ๆ ที่จะพิจารณาว่า ตนเองมีความเคารพนับถือเลื่อมใสในพระรัตนตรัยอย่างไร ถูกต้องหรือไม่ เพื่อความไม่ประมาทและเพื่อความเจริญยิ่งขึ้นในกุศลธรรม ที่สำคัญที่สุดแล้ว คือ **หมั่นบูชาพระรัตนตรัย มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง ด้วยการประพาศิตนเป็นคนดียิ่งขึ้น พร้อมกับอบรมเจริญปัญญา ไม่ละเลยโอกาสสำคัญที่จะทำให้ตนเองได้มีความเข้าใจถูกเห็นถูก ด้วยการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมให้เข้าใจต่อไป.**

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com, โทร . ๐๘๕- ๖๒๑๗๑๐๖]